ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ИНФЕКЦИОЗНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ СРЕД ЛЕТУВАЛИТЕ В КУРОРТА ВАРНА ЗА ПЕРИОДА 1961—1965 г.[1]

К. Кузмов, П. Кокошаров, Р. Чочев, В. Христов, С. Гълъбова

Град Варна се утвърди като най-голям наш и известен международен курорт. От 1961 г. непрекъснато се е увеличавал броят на летувалите в него. Особено бързо е нараствал броят на летувалите чужденци. За периода 1961—1965 г., вкл. от летувалите в курорта, 56,5% са били българи и 43,5% — чужденци, като съотношението между тях през 1961 г. е било 2:1, а през 1965 г. — 1:1,3.

С цел да се изясни епидемиологичната характеристика на инфекциозните заболявания сред летуващите в курорта Варна е проучена курортно-сезонната заболяемост за м. м. V—IX от периода 1961—1965 г. вкл. В достъпната ни литература не намерихме данни за разработване на подобна заболяемост освен съобщението на Тюфекчиев (2), според което 25% от дизентерийните заболявания в Бургаски окръг през 1960 г. са се падали на летувалите българи и чужденци.

Методика и материали

Използуван е методът на епидемиологичното проучване, чрез който за периода 1961—1965 г. са анкетирани всички регистрирани инфекциозно болни в курорта Варна, включващ град Варна с курортите "Дружба", „Златни пясъци", „Галата" и международния пионерски лагер в Кранево. От картите за епидемиологично проучване, книгите за регистриране на заразните болести — обр. 60, и историите на заболяванията в Клиниката по инфекциозни болести са извадени и разработени данните за заболяемостта сред летувалите българи и чужденци, организирани и неорганизирани, по нозологични единици и години, а също така е установена своевременността на откриването на заразните заболявания, данните за броя на летувалите българи и чужденци, организирани и неорганизирани, са взети от Курортно-квартирно бюро, ДСП „Балкантурист", ЦСПС и отдел „Статистика" при Окръжния народен съвет.

Обсъждане на получените данни

През посочения период са откривани познатите у нас инфекциозни заболявания — общо 738, от които 666 (90,2%) сред българи и 72 (9,8%) сред чужденци. От регистрираните инфекциозни заболявания сред бъл-

[1]Съобщението е изнесено на II научна сесия на ВМИ — Варна — 24—26. XI. 1966 г.

гарите на възрастните се падат 105 (15,9%), а на децата до 14-г. възраст — 561 (84,1%), съответно при чужденците 30 (41,7%) и 42 (58,3%).

Заболяемостта от 1961 до 1964 г. се е задържала на сравнително еднакво ниво, около 8,5‰, а през 1965 г. е спаднала наполовина — 4,3‰. Това понижение е незначително за инфекциите на дихателните пътища и добре изразено за чревните инфекции. Кръвни инфекции, такива на външните покривки и особено опасни инфекции не са откривани с изключение на един съмнителен за вариола случай на чуждестранен кораб през 1963 г., но впоследствие се оказа, че се касае за поствакцинална реакция.

Заболяемостта от морбили (виж табл. 2) сред летувалите българи се е повишавала непрекъснато от 1,3‰ за 1961 г. до 4,2‰ за 1964 г. и спада рязко през 1965 г. (2,1‰), а тази от заушка е увеличена почувствително през 1964 г. Увеличението на заболяемостта от морбили и заушка се дължи предимно на цикличния подем през 1964 г., характерен за страната, вкл. и гр. Варна.

Таблица 1

Заболяемост от инфекции на дихателните пътища сред летувалите българи в курорта Варна за периода 1961—1965 г. на 10 000

Заболявания	1961 г.		1962 г.		1963 г.		1964 г.		1965 г.		Всичко	
	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰
Морбили	14	1,3	44	3,5	47	3,8	47	4,2	26	2,1	178	3,0
Лещенка	8	0,7	8	0,7	11	0,9	7	0,6	12	0,9	46	0,8
Заушка	21	1,9	19	1,7	24	1,7	43	3,9	13	1,0	120	2,0
Рубеола	—	—	1	0,9	6	0,5	4	0,4	3	0,2	14	0,2
Скарлатина	16	1,4	7	0,6	9	0,7	8	0,7	9	0,7	49	0,8
Коклюш	1	0,9	7	0,6	6	0,5	2	0,2	1	0,1	17	0,3
Еп. менингит	—	—	—	—	1	0,08	1	0,09	—	—	2	0,03
Дифтерия	1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,1
Всичко:	61	5,5	86	7,6	104	8,3	112	10,1	64	5,2	427	7,2

Заболяемостта от лещенка и скарлатина се е движила на сравнително ниско ниво — около 0,7‰, а тази от коклюш непрекъснато е спадала от 0,9‰ за 1961 г. до 0,09‰ за 1965 г.

Заболяемостта сред чужденците е по-чувствително увеличена за заушка (виж табл. 2).

Заболяемостта от инфекции на дихателните пътища сред организираните спрямо неорганизираните български и чуждестранни летовници е била значително по-малка — 30,4‰, респ. 52,1‰, и 0,9‰, респ. 10,9‰.

Непрекъснато е нараствал броят на заболелите от инфекции на дихателните пътища сред децата от детските градини, предимно от София, летували на разменни начала: 1962 г. — 12,5‰, 1963 г. — 37,5‰ и 1964 г. — 287,5‰. Това рязко повишаване на заболяемостта през 1964 г. е резултат на епидемичните взривове от морбили и заушка поради донесена инфекция.

Таблица 2

Заболяемост от инфекции на дихателните пътища сред летувалите чужденци в курорта Варна за периода 1961—1965 г. на 10 000

Заболявания	1961 г.		1962 г.		1963 г.		1964 г.		1965 г.		Всичко	
	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰
Морбили	1	0,02	1	0,01	2	0,03	6	0,5	6	0,4	16	0,35
Лещенка	—	—	—	—	1	0,01	—	—	—	—	1	0,02
Заушка	1	0,02	1	0,01	2	0,03	1	0,09	6	0,4	11	0,24
Рубеола	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,07	1	0,63
Всичко	2	0,02	2	0,03	5	0,06	7	0,6	13	0,93	29	0,63

Таблица 3

Заболяемост от чревни инфекции сред летувалите българи в курорта Варна за периода 1961—1965 г. на 10 000

Заболявания	1961 г.		1962 г.		1963 г.		1964 г.		1965 г.		Всичко	
	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰
Дизентерия Флекснер	10	0,86	16	1,40	1	0,08	14	1,32	2	0,16	43	0,73
Дизентерия Нюкасъл	1	0,09	2	0,18	—	—	—	—	—	—	3	0,05
Дизентерия Зоне	2	0,17	4	0,36	2	0,15	4	0,38	1	0,08	13	0,22
Вс. диз. бактериал.	13	1,12	22	1,94	3	0,23	18	1,69	3	0,24	59	1,00
Дизентерия клин.	15	1,29	10	0,88	4	0,30	4	0,38	3	0,24	36	0,62
Всичко дизентерия	28	2,41	32	2,72	7	0,53	22	2,07	6	0,48	95	1,62
Остър ентероколит	20	1,72	21	1,85	1	0,08	5	0,47	4	0,32	51	0,86
Диспепсия	2	0,17	—	—	2	0,15	—	—	2	0,16	6	0,10
Салмонелози	6	0,52	—	—	—	—	1	0,09	—	—	7	0,12
Епид. хепатит	24	2,06	12	1,05	10	0,76	19	1,79	15	1,22	80	1,35
Всичко:	80	6,88	65	5,92	20	1,52	47	4,48	27	2,19	239	4,02

Основни чревни инфекции сред летувалите са били дизентерия и епидемичен хепатит. От всичко 1,62‰ дизентерийни заболявания сред летувалите българи (виж табл. 3) 0,62‰ се падат на клиничните и 1,0‰ на бактериологично доказаните форми. Най-често срещана форма е била тази с възбудител дизентериен бактерий тип Флекснер, подтип Флекснер — 0,73‰. При чужденците (виж табл. 4) заболяемостта от клинични форми на дизентерия е значително по-ниска от бактериологично доказаните — 0,09‰, респ. 0,26‰. От последните преобладават тези с

Таблица

Заболяемост от чревни инфекции сред летуващите чужденци в курорта Варна за периода 1961—1965 г. на 10 000

Заболявания	1961 г.		1962 г.		1963 г.		1964 г.		1965 г.		Всичко	
	абс.	‰	асб.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰	абс.	‰
Дизентерия Флекснер	—	—	1	0,13	—	—	1	0,09	—	—	2	0,04
Дизентерия Нюкасъл	—	—	—	—	1	0,13	—	—	—	—	1	0,02
Дизентерия Зоне	—	—	—	—	1	0,13	4	0,38	—	—	5	0,11
Вс. диз. бактер.	—	—	1	0,13	2	0,26	5	0,47	—	—	8	0,17
Дизент. клинич.	1	0,17	1	0,13	—	—	2	0,19	—	—	4	0,09
Всичко дизентер.	1	0,17	2	0,26	2	0,26	7	0,66	—	—	12	0,26
Остър ентероколит	2	0,34	1	0,13	2	0,26	2	1,19	2	0,14	9	0,19
Диспепсия	—	—	1	0,13	—	—	—	—	—	—	1	0,02
Салмонелози	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,07	1	0,02
Епид. хепатит	6	1,02	—	—	4	0,52	4	0,38	6	0,43	20	0,44
Всичко	9	1,53	4	0,52	8	1,04	13	1,20	9	0,62	43	0,94

възбудител дизентериен бактерий тип Зоне. Заболяемостта от дизентерия сред българи и чужденци през 1965 г. показва най-ниски стойности в сравнение с предишните години.

Заболяемостта от дизентерия сред чужденците е била спорадична, докато сред българите и по-конкретно сред децата от единични детски градини и пионерски лагери тя се е проявявала в епидемично-взривна форма. Така през м. VII. 1962 г. заболяват от дизентерия тип Флекснер 16 деца и 1 възрастен, дошли от детска градина № 73 — София. През м. IX. 1964 г. заболяват от дизентерия тип Флекснер 12 деца от софийски пионерски лагер.

Заболяемостта от епидемичен хепатит сред летуващите българи е 1,35‰. Най-висока е била през 1961 г. — 2,06‰, а най-ниска през 1963 г. — 0,76‰, като през 1965 г. тя показва сравнително висока стойност. Сред чужденците тя се запазва на еднакво ниво.

Заболяемостта от чревни инфекции сред организираните спрямо неорганизираните български и чуждестранни летовници е била по-ниска — 3,18‰, респ. 7,75‰.

Болните обикновено са идвали заразени в инкубационен период и заболяването се е проявявало по време на летуването. Така 87,5% от болните от морбили са заболели след изтичането на по-малко дни от средния инкубационен период (11 дни) от деня на пристигането в курорта Варна и само 12,5% са заболели след срок, по-дълъг от средния инкубационен период.

Интерес представлява своевременното откриване на инфекциозните заболявания. От всички инфекции на дихателните пътища и чревни ин-

фекции на 1-ия ден са открити 32,0‰, респ. 40,9‰, 2-ия ден — 37,3%, респ. 29,4%, 3-ия ден — 15,4%, респ. 12,7%, и т. н. Най-късно са откривани болните от коклюш (13 от 17 болни са открити между 5-ия и 18-ия ден) и епидемичен хепатит (24 от 100 болни са открити между 5-ия и 15-ия ден).

По-голяма част от късно откритите (потърсили медицинска помощ) заболели са летували на неорганизирани начала.

Епидемиологични проучвания през разглеждания период изключват неблагоприятното повлияване на заболяемостта сред летувалите върху тези в града и обратно.

Изводи

1. Заболелите от инфекциозни заболявания в курорта Варна обикновено са идвали заразени в инкубационен период.
2. Инфекциозната заболяемост е обхващала в най-висока степен децата до 14-год. възраст и в по-малка — възрастните летовници. Тя показва ниски стойности за организираните и високи такива за неорганизираните летовници.
3. Летувалите чужденци са донасяли и боледували от познатите ни инфекциозни заболявания, но не може да се изключи възможността от внасяне на особено опасни инфекции.
4. Епидемичният процес е протичал в спорадична форма при възрастните и чужденците и в епидемично-взривна форма при децата в единични детски градини и пионерски лагери.
5. Епидемиологичните проучвания изключват неблагоприятното повлияване на заболяемостта сред летувалите върху тази в града и обратно.

ЛИТЕРАТУРА

1. Кузмов, К., П. Кокошаров, В. Христов. Епидемиологична характеристика на инфекциите на дихателните пътища в курорта Варна за периода 1962—1964 г. Въздушно-капкови, вирусни и бактериални инфекции. Национална конференция. Пловдив, 1965, 17—18.
2. Тюфекчиев, Т. Хигиена, 1961, 2, 1—4.

ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ИНФЕКЦИОННЫХ БОЛЕЗНЕЙ СРЕДИ ОТДЫХАЮЩИХ В КУРОРТЕ ВАРНА, В ТЕЧЕНИЕ ПЕРИОДА 1961—1965 ГОД

К. Кузмов, П. Кокошаров, Р. Чочев, В. Христов и С. Гылъбова

РЕЗЮМЕ

Изучена эпидемиологическая характеристика инфекционных болезней среди курортистов. Обычно больные приезжали зараженными, во время инкубационного периода. Установлено наличие более-высокой заболевае-

мости среди неорганизованных, в сравнении с организованными курортистами.

Отдыхающие иностранцы привозили и болели известными нам инфекционными болезнями, но нельзя исключить возможность привоза и особо опасных инфекций.

Эпидемический процесс протекал в спорадической форме у взрослых и иностранцев, н в эпидемически-взрывной форме у детей, в отдельных детских садах и пионерских лагерях.

Эпидемиологические изучения исключают неблагоприятное воздействие заболеваемости среди курортистов на таковую в городе и обратно.

EPIDEMIOLOGIC CHARACTERISTICS OF INFECTIOUS DISEASES AMONG HOLIDAY MAKERS IN THE HEALTH RESORT VARNA FOR THE PERIOD 1961—1965

K. Kuzmov, P. Kokosharov, R. Chochev, A. Hristov, S. Galabova

SUMMARY

The epidemiologic characteristics of infectious morbidity among holiday makers is investigated. The patients usually arrive contaminated, in the incubation period. A higher morbidity rate is established among unorganized holiday makers as compared to organized visitors. The foreign visitors carry and are mostly affected by known infectious diseases, bu the possibility is not excluded of carrying especially dangerous infections

The epidemic course is sporadic among adults and foreigners and o. explosive nature among children in isolated nurseries and pioneer campsf

The epidemiologic investigation precludes the unfavourable influence o. holidy makers'morbidity among morbidity in the town and vice versaf